ಕಥೆ ಹೇಳುವುದು: ತರಗತಿಯ ಅನುಭವ

ಇಶಾ ಬಡ್ಕಸ್

ನಾನು ಸಮಗ್ರ ಲೈಂಗಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಚೌಕಟ್ಟೊಂದನ್ನು (Comprehensive Sexuality Education-CSE) ರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅದು ಸುರುಳಿ (spiral) ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಸಮಗ್ರ ಲೈಂಗಿಕ ಶಿಕ್ಷಣದ ಚೌಕಟ್ಟು, ಶಿಕ್ಷಣದ ಆರಂಭದ ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಔಪಚಾರಿಕ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಅದು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತದೆ. ನಾನು ಪುಣೆಯ ಅಕ್ಷರನಂದನ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಐದು ಮತ್ತು ಒಂಬತ್ತನೆಯ ತರಗತಿಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ತರಗತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ದೊಡ್ಡ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ನೇರವಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಸಂಭಾಷಣೆ ನಡೆಸುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ 5ನೇ ತರಗತಿಯ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಭಾಷಣೆ ನಡೆಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. 5ನೇ ತರಗತಿಯ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ನಾನು 'ಕಥೆ ಹೇಳುವುದರ' ಮೂಲಕ ವಿಷಯವನ್ನು ಸಂವಹನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅದರ ಮೂಲಕ ನನಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಸೀಮಿತ ಅನುಭವವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ಕ್ರೋಡೀಕರಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ; ಅಂದರೆ ಈ ಲೇಖನವು ಕಥೆಗಳೊಂದಿಗೆ ನಾನು ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ನನಗೆ ದೊರೆತ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತದೆ.

ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕಥೆ ಹೇಳುವ ನನ್ನ ಅನುಭವಗಳು

ಕಠಿಣ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತ ಸಂವಾದ:

ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳ ಮೇಲೆ ಸಂವಾದವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದ ಆರಂಭಿಕ ಅಂಶಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಸಿಕ್ಕುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಕಥೆಗಳು, ಕವಿತೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಿನೆಮಾಗಳು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಸಂವಾದಕ್ಕೆ ಪ್ರಚೋದನೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ನನ್ನ ಅನುಭವದಲ್ಲಿ ಸರ್ ಕಾ ಸಲಾನ್, ಕ್ಯೂಂ ಕ್ಯೂಂ ಲಡಕೀ, ಪ್ಯಾರೀ ಮ್ಯಾಡಮ್, ಬರಸ್ತಾ ತರಬೂಜ್ ಅಂತಹ ಕಥೆಗಳು ಜನರ ನಿತ್ಯದ ಅನುಭವವನ್ನು ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಇಡುವ ಮೂಲಕ ಜಾತಿ, ವರ್ಗ, ಧರ್ಮ, ಲಿಂಗ ತಾರತಮ್ಯದಂತಹ ಅನೇಕ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಸಚಿತ್ರ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಸಹಜ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂವಾದವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲು ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಕಥನಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸ್ಥಿರ ಸಮಾಜೋ-ಆರ್ಥಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆ.

ಆಲಿಸುವ ಅವಕಾಶವೊಂದನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು:

ಸಂವಾದಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವಾಗ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಂತೂ ಏಳುತ್ತವೆ. ಆಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅದು ಬೇರೆಯವರ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಥವಾ ಪರಸ್ಪರರ ಅನುಭವಗಳೊಂದಿಗೆ ನಂಟನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ವೇದಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿವಿಧ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಪಾತ್ರದ ಅನುಭವಗಳು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿನ ಅನುಭವಗಳೂ ಆಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬಹುದು, ಅಥವಾ ಜನರ ಬೇರೆಬೇರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಾಸ್ತವಗಳನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದು. ಈ ರೀತಿ ಭಿನ್ನ ಬದುಕುಗಳ, ಭಿನ್ನ ದನಿಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಆಲಿಸುವುದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ಬದುಕುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಮನೋಭಾವವು ಬೆಳೆಯುತ್ತದೆ.

ಸೃಜನಶೀಲತೆ, ಕುತೂಹಲ ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಲೋಚನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು:

ಕಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅನೇಕ ಬಗೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಲಿಕಾ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬಹುದು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅಥವಾ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸಬಹುದು. ಪಾತ್ರಾಭಿನಯದಂತಹ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸುವುದರಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ತಾವು ಬೇರೆಯವರ ಬದುಕನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ನೋಡುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಅದು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತದೆ. ಬೇರೆಯವರಾಗಿರುವುದು ಎಂದರೆ ಏನು ಎನ್ನುವುದರ ಅನುಭವವು ಇತರರನ್ನು ಇನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಕಲಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಭಾಷಾ ಕಲಿಕೆಯ, ಪದಸಂಪತ್ತಿನ ವರ್ಧನೆಯ ಹಾಗೂ ಬೇರೆಬೇರೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಅನೇಕ ಹಾದಿಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ತೆರೆಯುತ್ತವೆ.

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಚರ್ಚೆಗಳಿಗೆ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸುವುದು:

ಕಥೆಗಳು ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಪಠ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಕೊಂಡಿಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಬಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ದ ವೈ ವೈ ಗರ್ಲ್ ಕತೆಯನ್ನು (The Why-Why Girl) ಓದುವಾಗ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ, ಲಿಂಗ, ಜಾತಿಯಂತಹ ಸಮಾಜ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ನೇರವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳು ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ

ಬಂದವು. ಸಮಾಜವಿಜ್ಞಾನದ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಕೊಂಡಿಗಳು ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ, ಏಕೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಸಂವಾದವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಬಹುದು. ಸಮಾಜದ ದಮನಕಾರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಂತಹ ಕಥನಗಳಿದ್ದರೆ ಅವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಸಿದ್ಧಮಾದರಿಗಳು ಮತ್ತು ಕಟ್ಟುಕಟ್ಟಳೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಪರ್ಯಾಲೋಚನೆಗೆ ಹಚ್ಚುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅದು ಬೆಳೆಸುತ್ತವೆ.

ಸುಗಮಕಾರರ ಪಾತ್ರ:

ಕಥೆ ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ನೋಟದ ಪಾಠ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ನಾನು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನಾದರೂ ಅಂತಹ ತರಗತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತವಾಗಿದ್ದರೆ, ಪೂರ್ವ–ಸಂಕಲ್ಪವಿಲ್ಲದೆ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ನಡೆದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಒಳನೋಟಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದು ನನ್ನ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ. ಕಥೆ ಹೇಳುವಾಗ ನಾನು ಬಹಳ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತೇನೆ, ಆಗ ಆ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಚರ್ಚೆಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಕಥೆ ಮುಂದುವರೆದಂತೆ ಸುಗಮಕಾರರು ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಬೇಕು, ಚರ್ಚೆಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕ್ರೋಡೀಕರಿಸಬೇಕು, ಚರ್ಚೆಗೆ ಪ್ರಸ್ತುತವಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಬೇಕು. ಕಥೆ ಹೇಳುತ್ತ ಹೋದಂತೆ ಶಿಕ್ಷಕರು ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗುವ ಹಲವು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತ ಹೋಗಬಹುದು, ಆಗ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಾನು ಐದನೆಯ ತರಗತಿಯ ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಮಹಾಶ್ವೇತಾದೇವಿಯವರ ದ ವೈ ವೈ ಗರ್ಲ್ ಕಥೆಯನ್ನು ಓದಿದ್ದರ ಅನುಭವವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಇದು ಮೋಯ್ನಾ ಎಂಬ ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ಆದಿವಾಸಿ ಸಮುದಾಯದ ಹುಡುಗಿಯ ಕಥೆಯಾಗಿದೆ. ಮೋಯ್ನಾಗೆ ಬಹಳ ಕುತೂಹಲ, ಏನನ್ನು ನೋಡಿದರೂ ಅದು ಯಾಕೆ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಮೋಯ್ನಾ ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಚೋದ್ಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ನಾವೂ ಯೋಚಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ, ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಮೋಯ್ನಾ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಹಾವನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಅದರ ಹಿಂದೆ ಓಡುವ ಸನ್ನಿವೇಶದೊಂದಿಗೆ ಕಥೆ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೋಯ್ನಾ ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಹಾವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮಾನವರು ಬೇರೆ ಯಾವೆಲ್ಲ ರೀತಿಯ ಮಾಂಸವನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿದರು. ಹಾವುಗಳನ್ನೂ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೆಲವು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯಾಯಿತು. ಮೋಯ್ನಾ ತಾನು ನಿತ್ಯವೂ ಮಾಡುವ ಮನೆಕೆಲಸ ಮತ್ತು ಹಾಗೂ ಚಾಕರಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾಳೆ. 5ನೇ ತರಗತಿಯ ಆ ಮಕ್ಕಳು ಮೋಯ್ನಾ ವಯಸ್ಸಿನವರೇ ಆಗಿದ್ದರಿಂದ ಮೋಯ್ನಾಳ ಬದುಕು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನ ಎನ್ನುವುದು ಅವರಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಂಡಿತ್ತು. ಮೋಯ್ನಾ ಮತ್ತು ಜಮ್ಲೋಳ (ಜಮ್ಲೋ ಚಲ್ತೀ ಗಯೀ ಕತೆಯ ನಾಯಕಿ) ಬದುಕು ತಮ್ಮ ಬದುಕಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಷ್ಟದ್ದು ಎಂದು ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಅನಿಸಿತ್ತು, ಜೊತೆಗೆ, ತಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಅವರ ಬಾಲ್ಯಗಳು ಎಷ್ಟು ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿವೆ ಎಂದು ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದ. ಮೋಯ್ನಾ ಮತ್ತು ಜಮ್ಲೋ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಬೆಂಬಲವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳಿದ್ದವು, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ನೀಡುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಅವರ ತಲೆಯ ಮೇಲಿತ್ತು. ಚಿಕ್ಕದಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಸಿಗುವ ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳು ಮೋಯ್ನಾ ಮತ್ತು ಜಮ್ಲೋಳಂತಹ ಅನೇಕ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ನಿತ್ಯದ ಹೋರಾಟವೆಂಬುದನ್ನು ಅವರು ಅರಿಯುವಂತಾಯಿತು. ಅವು ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಸಿಗುತ್ತವೆ ಎಂದೇ ಅವರು ಭಾವಿಸಿದ್ದರು. ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮೋಯ್ನಾಳು ಶಬರ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿದವಳೆಂದು ಮತ್ತು ಶಬರ ಸಮುದಾಯವರಿಗೆ ಜಮೀನು ಅಥವಾ ಇನ್ನಿತರ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಮುದಾಯದವರಿಗೆ ಈ ಕುರಿತು ಯಾವ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ, ಆದರೆ, ಮೋಯ್ನಾಳ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಗಹನವಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ, ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳ ಹಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಅಂಚಿಗೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ ಸಮುದಾಯಗಳ ಬದುಕಿನ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ನಗರ ಪ್ರದೇಶದ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ತರುವುದು ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ನಗರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಾವು ಎಷ್ಟು ಸವಲತ್ತನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೇವೆ, ತಮ್ಮ ಬದುಕುಗಳು ಎಷ್ಟು ನಿರಾಳವಾಗಿವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅರಿತು ಈ ಅನುಕೂಲತೆಯನ್ನು ಬಳಸಿ ತಾವು ಏನು ಮಾಡಬಹುದು ಎನ್ನುವುದರ ಬಗೆಗೆ ಹೊಳಹುಗಳನ್ನು ಅವರಿಗೆ ನೀಡುತ್ತವೆ.

ತಾವೆಲ್ಲ ತಮ್ಮ ಭೂಮಾಲೀಕರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೀಡುವ ತಂಗಳನ್ನ ಯಾಕೆ ತಿನ್ನಬೇಕು ಎಂದು ಮೋಯ್ನಾಳು ಯೋಚಿಸಲು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾಳೆ, ಆ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಂದು ಚರ್ಚೆಯು ಆರಂಭವಾಯಿತು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳ ಅನುಭವವನ್ನೂ ಹಂಚಿಕೊಂಡರು, ತಮ್ಮ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಾವು ಉಂಡು ಉಳಿಯುವ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಮನೆಯ ಕೆಲಸದವರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಅವರು ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಕೆಲವರಿಗೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೇನೂ ಇಲ್ಲ ಎನಿಸಿತು, ಮಿಗುತೆ ಆಹಾರವನ್ನು ಹಾಗೆ ಕೊಡದೇ ಇದ್ದರೆ ಸುಮ್ಮನೇ ವ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತವೆಯಲ್ಲಾ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರಿಗೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದು ತಪ್ಪೆಂದು ಅನಿಸಿತು, ಏಕೆಂದರೆ ಉದ್ದೇಶ ಎಷ್ಟೇ ಒಳ್ಳೆಯದಿರಲಿ, ಹಾಗೆ ತಂಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವಾಗ ಮನಸ್ಸು ಎಷ್ಟು ನೊಂದಿರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಿತ್ತು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಈ ತರಗತಿ ಆರಂಭವಾಗುವುದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಆದಿವಾಸಿ ತಾಂಡಾಗಳನ್ನು

(ಬುಡಕಟ್ಟು ವಸತಿಪ್ರದೇಶ) ಭೇಟಿ ಮಾಡಿ ಬಂದಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಮೋಯ್ನಾ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಳ್ಳಿಯ ಕಲ್ಪನೆ ತಕ್ಷಣ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಸರಕಾರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿಗದಿ ಪಡಿಸಿದ ಸಮಯವು ಅಂತಹ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಬರುವ ಮಕ್ಕಳ ಅನುಕೂಲತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಯಾಕಿಲ್ಲ ಎಂದು ಆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರು, ಶಾಲೆ ಇರುವುದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಲುವಾಗಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಅದರ ಸಮಯವು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಮಕ್ಕಳ ನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವಂತಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮೋಯ್ನಾಳು ಇಂತಹ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ತನಗೆ ತಾನೇ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಸುತ್ತಲೂ ಇದ್ದವರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಳಾದರೂ ಓದುಗರಾಗಿ ನಮಗೂ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅವಕಾಶ ಮತ್ತು ಇತರ ಮೂಲಭೂತ ಅಗತ್ಯಗಳು ಯಾಕೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮನಾಗಿ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ, ಮೋಯ್ನಾಳಂತಹ ಮಕ್ಕಳು ಯಾಕೆ ಅಂತಹ ಸವಲತ್ತುಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.

ನಂತರ ನಾವು ಸಾಮೂಹಿಕವಾಗಿ ಆಲೋಚನೆಗೆ ತೊಡಗಿದೆವು: ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಲೂ ಅಂತಹ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ, 'ಯಾಕೆ' ಎಂದೇನಾದರೂ ನಾವು ಕೇಳುತ್ತೇವೆಯೇ? ಅಥವಾ ಅವು ಹೇಗಿವೆಯೋ ಹಾಗೆ ಸುಮ್ಮನೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡುಬಿಡುತ್ತೇವೆಯೇ? ಈ ಚರ್ಚೆಯ ನಂತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಚಟುವಟಿಕೆಯೊಂದನ್ನು ನೀಡಲಾಯಿತು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಕಥೆ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದ, ಅಥವಾ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ಕಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಎರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅವರು ಯೋಚಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳು ಹೀಗಿದ್ದವು:

ತನ್ನನ್ನು, ದೇಹದ ಕುರಿತು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು	• ನಾನು ನನ್ನ ತಲೆಕೂದಲನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಎಲ್ಲರೂ ನಾನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರು; ನಾನು ಅವರ ಗೆಳತಿ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದರು. ತಲೆಕೂದಲು ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ತಪ್ಪಾಯಿತೇ? • ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಮಕ್ಕಳಾಗುತ್ತವೆಯೇ? • ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ನನ್ನ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮನ ನೋಯುವಂತೆ ವರ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಈ ಶಾಲೆಗೆ ಹೊಸಬಳು ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಇರಬಹುದೇ?
ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದು	• ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಲು ಬಿಡದಿರುವುದಕ್ಕೆ ನಾನು ಹುಡುಗನಾಗಿರುವುದು ಕಾರಣವೇ? • ಕಪ್ಪು ಮೈಬಣ್ಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರನ್ನು ಕೀಳೆಂದು ಯಾಕೆ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ? • ಯಾಕೆ ಕೆಲವರು ಇತರರನ್ನು ಕೆಟ್ಟ ಪದಗಳಿಂದ ಬೈಯ್ಯುತ್ತಾರೆ? ಆ ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸುವಾಗ ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಏನಿರುತ್ತದೆ? ಈ ಪದಗಳನ್ನು ಯಾರು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರು? • ಮಕ್ಕಳ ಮೈಬಣ್ಣವನ್ನು ಯಾರು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ? • ಇಬ್ಬರು ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ ಉಳಿದವರು ಯಾಕೆ ತಲೆಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು? • ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗ ಮತ್ತು ಒಬ್ಬಳು ಹುಡುಗಿ ಒಟ್ಟಿಗಿದ್ದರೆ ಅಪಾರ್ಥ ಕಲ್ಪಿಸಿ ತಮಾಷೆ ಮಾಡುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆಯೇ? ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕೇವಲ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿರಬಾರದೇ? • ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಅಜ್ಜ ಮಾತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ಏಕೆ? • ಆದಿವಾಸಿ ತಾಂಡಾದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಶಾಲೆ ಇದೆ ಯಾಕೆ?
ರಮ್ಯ ಕಲ್ಪನೆಗಳು – ಕುತೂಹಲ	• ಭೂತಗಳೂ ಮನೆ ಕಟ್ಟುತ್ತವೆಯೇ? • ಯಾವಾಗಲೂ ಪೋಷಕರು ಹೇಳಿದ್ದನ್ನು ಪಾಲಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆಯೇ? • ಕೆಲವರು ಗುಣಪಡಿಸಲೇ ಆಗದ ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹ ಕಾಯಿಲೆಗಳು ಯಾಕಾದರೂ ಇವೆ? • ರಮ್ಯಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಂಗತಿಗಳು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? • ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಜಕ್ಕೂ ಆಗಿದ್ದು ಏನು? • ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪೆನ್ನುಗಳನ್ನು ಕದಿಯುವವರು ಯಾರು?

ಭಾವನೆಗಳು	• ಬೇರೆಯವರು ಈ ಜಗತ್ತನ್ನು ಹೇಗೆ ನೋಡುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ನಾನು ಏಕೆ ಅರಿಯಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ? • ಕೂಗಾಡಿದರೆ ಬೈಯ್ಯುವುದು ಎಂದೇ ತಿಳಿಯಬೇಕೇ? ಅಥವಾ ಯಾರ ಮೇಲೋ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಿದೆ ಎಂದರ್ಥವೇ?

ಕಥೆ ಹೇಳುವುದರೊಂದಿಗಿನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು

ಕಥೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಬೋಧನಾ–ಕಲಿಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಂತೆ (TLMs) ಬಳಸಿಕೊಂಡು ವಿವಿಧ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಬಹುದಾದ ಅಂತಹ ಐದು ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಅವು ಸಹಭಾಗಿತ್ವ, ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುವ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪೂರಕವಾಗಿವೆ.

ಕಥನವನ್ನು ಬದಲಿಸುವುದು

ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕಥೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ಪಾತ್ರದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಯೋಚಿಸಿ ಇಡೀ ಕಥೆಯನ್ನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಬರೆಯುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪ್ರತಿ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡವರು ಬೇರೆ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಪಾತ್ರದ 'ಅನುಭವವನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಂಡು' ಹೊಸ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಮಾತುಕತೆಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸುವುದರಿಂದ ಅಂತಹ ಅಭ್ಯಾಸ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕ ತಿರುವುಗಳನ್ನು ನೀಡಬಹುದು.

ಅಂತ್ಯವನ್ನು ಊಹಿಸಿ ಅಥವಾ ಬದಲಾಯಿಸಿ

ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಎರಡು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಮಾಡಬಹುದು: ಸುಗಮಕಾರರು ಕಥೆಯನ್ನು ಓದುತ್ತ ಕಥೆಯ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಕಥೆಗೆ ಇರಬಹುದಾದ ಅಂತ್ಯದ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಗುಂಪುಗಳೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸುವುದು. ಅಥವಾ, ಸುಗಮಕಾರರು ಇಡೀ ಕಥೆಯನ್ನು ಓದಿ ನಂತರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಅಂತ್ಯವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಬೇಕೆಂದು ಅನ್ನಿಸಿದರೆ ಬದಲಾಯಿಸಿ ಎನ್ನುವುದು.

ಮತ್ತೊಂದು ಹೊಸ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಕತೆಯನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ
ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹೊಸ ಪಾತ್ರವೊಂದನ್ನು ಕಥೆಗೆ ಸೇರಿಸಿ ಉಳಿದ ಪಾತ್ರಗಳೊಂದಿಗಿನ ಅದರ ಪಯಣವನ್ನು ಮರುಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ಬರೆಯಬಹುದು.

ಅಭಿನಯಿಸಿ!

ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ (Socio-emotional Learning- SEL) ಅಭಿನಯ ಮತ್ತು ನಟನೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಬಹಳ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಕಥೆಯ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಆ ಪಾತ್ರಗಳ ಬದುಕಿನೊಂದಿಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರೂ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಂತಹ ನಾಟಕವನ್ನು (participatory theatre) ಅಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಬಹುದು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕಥೆಯನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಬದಲಿಸಬಹುದು, ಬೇರೆ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಬಹುದು ಮತ್ತು ತಾವೇ ಆ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೋ ಎಂಬಂತೆ ಆ ದೃಶ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಬಹುದು. ಅದರಿಂದಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ವಿವಿಧ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳಿಂದ ನೋಡಬಹುದು ಎನ್ನುವ ಹೊಳಹು ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ಮುಖಪುಟ ಮತ್ತು ಶೀರ್ಷಿಕೆಯನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ

ಸುಗಮಕಾರರು ಕಥೆ ಪುಸ್ತಕದ ಮುಖಪುಟವನ್ನು ಮರೆಮಾಡಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಓದುವುದು. ಕಥೆ ಓದಿ ಚರ್ಚೆಯನ್ನೂ ಮುಗಿಸಿದ ಮೇಲೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಜೋಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಕಥೆಯ ಮುಖಪುಟವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಹಾಗೂ ಕಥೆಗೆ ಸೂಕ್ತವಾಗುವ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯನ್ನೂ ಯೋಚಿಸಬೇಕು.

ಹೀಗೆ ಕಥೆ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಉತ್ತಮ ಬೋಧನಾ–ಕಲಿಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಾಗಬಲ್ಲವು ಎನ್ನುವುದಂತೂ ಇಲ್ಲಿ ಮನ–ದಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ. ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಓದುವುದು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಅದನ್ನು ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುವುದು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಹಾದಿಗಳನ್ನು ತೆರೆಯುತ್ತದೆ. ನಾನು ಬೆಳೆಯುವಾಗ ಬಹಳಷ್ಟು ಕಥೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಓದಿದ್ದೇನೆ. ನಮಗೆ ವಾರಕ್ಕೆ ಎರಡು ದಿನ ಗ್ರಂಥಾಲಯದ ತರಗತಿಗಳು ಇದ್ದವಾದರೂ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಪಠ್ಯಕ್ರಮವು ಒಳಗೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಪಠ್ಯಕ್ರಮ ಮತ್ತು ಕಥೆ ಓದುವ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸುವುದು ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತದೆ, ಏಕೆಂದರೆ

ಅಲ್ಲಿ ಕಥೆ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಕಥಾವಸ್ತು ಮತ್ತು ನಿರೂಪಣಾ ಚೌಕಟ್ಟು ಹಾಗೂ ಪಠ್ಯಕ್ರಮದ ವಿಷಯಗಳಿಗೂ ನಡುವೆ ನಂಟು ಬೆಳೆಯಲು ಅವಕಾಶವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಬಹಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದೆ, ಹಾಗೂ ನಾವು ಸುಗಮಕಾರರಾಗಿ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು, ಪರಸ್ಪರ ವಿಚಾರ ವಿನಿಮಯವನ್ನು ನಡೆಸಲು ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಆಲಿಸುವ ಕಿವಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಲು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ನನಗನಿಸುತ್ತದೆ.

ಇಶಾ ಬಡ್ಕಸ್ ಅವರು ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಂದ 'ಏಕಲವ್ಯ' ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಕಮ್ಯುನಿಟಿ ಎಂಗೇಜ್‌ಮೆಂಟ್ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಸಂಯೋಜಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಅಜೀಂ ಪ್ರೇಮ್‌ಜಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಿಂದ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಸಂವಾದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಮೂಲಕ ಲಿಂಗತ್ವ ಮತ್ತು ಲೈಂಗಿಕತೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು ಅವರ ಆಸಕ್ತಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದೆ. ಇಶಾ ಬಢ್ಕಸ್ ಅವರನ್ನು ishabadkas@eklavya.in ಮೂಲಕ ಸಂಪರ್ಕಿಸಬಹುದು.

ಅನುವಾದ: **ಪ್ರಜ್ಞಾ ಎಲ್.ಎಸ್.** | ಪರಿಶೀಲನೆ: **ನಾಗಮಣಿ ಎಸ್.ಎನ್.**